

st-tíðindi

ILO: Vækstur og býti

Eftir Louis Emmerij

Hóast stórir búskaparligur vöxtur í mongum tilafturskomnum löndum seinastu árinu liva fólk í fleiri av hesum löndum framvegis á einum sosialum stigi, ið má sigast at vera sera hættisligt:

Meiri enn 700 miljónir fólk hava einki at liva av og hava eina tilveru í «skákandi fátækra-dømi».

Umleið 500 miljónir fólk hungraðu longu, áður enn núverandi matvørukreppan tók seg upp.

Mangar miljónir hava ikki einans sjúkur, ið eru livsskaðandi fyri heilsuna — tey hava ei heldur líkindi at fáa læknahjálp.

Talið av vaksnum analfabetum vaks úr 700 mill. í 1960 uppí 760 mill. í 1970. Verða harumframt børn, ið ikki ganga í skúla, tikin við, verður talið av analfabetum uppaftur størri.

Hitt versnandi skilið í tí so-nnevnda triðja heimi er myndað av, at nærum 300 miljónir fólk

vóru annaðhvørt arbeiðsleys ella hövdu bert lítið at taka sær til í 1970-árunum.

Tað sum er fyri neyðini í dag er at royna ið hvussu er at veita teimum fátækstu livilig kor, at útvega teimum mat, klædnað og bústað. Men eisini drekkivatn og hóskaði sosial-, undirvising-arlí og heilsuviðurskipti.

Fara vit eitt sindur víðari, hava tey eisini krav uppá at eiga rætt til arbeiði fyri rimilgari løn og við-avgerðarrætt í spurning-um viðvikjandi livikor og frælsi hjá tí einstaka menniskja sambært grundleggjandi manna-rættindum.

Komandi 25 árin —

Verður gjørligt innan næstu 25 árinu at skipa fyri hesum tiltøkum?

ILO-stovnurin hevur gjørt eina kanning hesum viðvikjandi og er komin til hesa niðurstøðu:

Øki	Vakstrarpolitikkur	Býtispolitikkur
Afrika (regnfátøk lond)	11,2	8,8
Afrika (tropísk lond)	11,1	8,4
Asia (meðal- og lágnintøku)	9,7	7,2
Asia (Kina)	6,0	6,0
Latinamerika (lágnintøku)	9,4	6,8
Míðeystur/Afrika (oljulond)	11,3	11,3

Tolnir vísa til neyðuga vöxturinn í prosentum um árið.

Nú helst eisini norsk ST-lið til Kypern

Aftaná at nýliga varð avgjørt innan ST at framleingja tíðina hjá ST vaktarlíðnum á Kypern fyribyls í eitt hálvt ár, frættist, at Noreg helst kemur at senda hjálparlið til oynna. Aðalskrivari Sameindu Tjóða hevur undirhonds spurt, um Noreg kann senda eitt læknalið við stívlaga 20 luttakarum hagar einaferð í summar. Men neyðugt er fyrst, at tey 3 londini, Ongland, Turkaland og Grikkaland, góðtaka, at norðmenn verða sendir sum hjálparlið til Kypern.

Talan er um at senda avloysarar fyri eitt hjálparlið av lækn-um úr Eysturriki.

Noreg er eitt av teimum lönd-um, ið altið hevur eitt ST-hjálparlið klárt, og hetta lið skal verða klárt at fara avstað seinast 30 dagar aftaná, at boð eru komin.

Enn er eingin formlig áheitan komin til Noregs um at senda ætlaða læknalið, men hon kann koma heilt skjótt. Um norska liðið fer avstað, kemur tað helst at verða knýtt at Medical Center í høvuðsstaðnum Nicosia.

Framtíðar eftirlit við veðrinum

WMO, heims-veðurmiðstöðin,

er fairn undir at kanna teir spurningar, ið taka seg upp í samband við framtíðar møguleikar-nar at hava eftirlit við veðrinum. Ein royndarætlan byrjaði her-fyri við tí i hyggju at ávirka skýggini.

Hesar royndarkanningar koma at vara í fleiri ár, í fyrstu syftu miðja tær ímóti at lata menniskju sjálvi avgera, hvar og nær, ið skal vera sólskin ella regn.

Eisini aðrar ætlanir eru um at ávirka veðurlagið: atgerðir móti illveðri, forðan av heglingssveðri og toran, spjalding av mjørka o.s.fr.

Stevna kemur í august at verða hildin um hesi evni í Colorado, U.S.A.

Búnaðarmennuttan felagsskap

Hóast 3/5 av heimsins arbeiðs-megi finst innan landbúnað, eru arbeiðsmenn innan hesa vinnu-grein yvirhøvur fátækir og við litlari ella ongari upplæring. Umframt hava teir í flestu forum ongan felagsskap, sum kann flyta fram sjónarmið teirra og bota um viðurskiptini í dagligu tilveruni hjá búnaðarmonnum.

Men nú skulu alheimsreglur verða settar um felagsskap fyri arbeiðsfólk innan landbúnaðin fyri at bota um sosiala og bú-skaparligu viðurskiptini.

Comecon:

Samhandil millum Eystur-og Vestureuropa

Sosialistiski búskaparligi sam-vinnufelagsskapurin, sum um-fatar tey flestu eystureuropeisku londini, eitur «Ráðið fyri síná-millum búskaparstuðul», men verður vestanfyri oftast nevndur Comecon. Felagsskapurin um-fatar hesi lond: Sovjetsamveld-ið, Poland, DDR, Tjekkoslo-vakia, Ungarn, Rumenia, Bul-geria, Mongolia og Kuba.

Á umboðsmannafundi hjá Co-mecon í Berlin nú í summar varð upplýst, at tann framleidda tjóðarinntøkan hjá Comecon-löndunum í árunum 1971–1975 vaks við 36% (EF: 12%), og reallønir vaks við 29%.

Av hesum og øðrum tølum sæst, at eystureuropeisku lönd-ini gerast stóðugt meiri týðandi samhandilsuttakarar. Og á fun-dinum í Berlin varð hetta eisini undirstrikt. Tað varð víst á, at øktur samhandil millum londini í Eystur- og Vestureuropa er í samsvari við Helsinki-sáttmálan og kann einans gagna øllum partum.

Umheimsvernd

Comecon-fundurin í Berlin sam-tykti, at luttakarlöndini skulu fara undir sambygging av stór-um millumlanda idnaðarvirkjum á okjum sum orkuframleiðslu, rávnaframleiðslu, flutningi og sambinding (kommunikation). Ein annar nógur týðandi táttur í samarbeiðnum hjá Comecon-löndunum verður bardagin móti

Igor Pavlov

dálkingini. Sernevndir eru settar til at gera uppskot til umfatandi innanlands og millumlands skip-an av umheimsvernd.

Norgaard: Latíð hurðarnar upp!

Stoðan hjá Comecon-löndunum í samhandils málum er, at sam-handilin eigur at sleppa at taka seg fram uttan nakrar avmark-ingar og uttan at verða brúktur sum politiskt jarnbrod móti ein-um búskaparliga veikari parti. Hesa stóðu hevur t.d. Danmark eisini. Sambært danska ráðharr-

anum fyri uttanriskisbúskapar-mál Ivari Norgaard hava ferðir hjá danskum stjórnarlimum og danskum idnaðarleiðarum til fleiri eystureuropeisk lond út-vegað gagnligt samband, ið kann styrkja og okja samhand-ilin. «Høvuðsendamálið við hesum ferðum er at lata hurð-arnar til eystureuropeiska mark-naðin upp fyri danskum útflut-ningi,» sigur Ivar Norgaard sambært blaðnum «Børsen» 21.6.

Noreg hevur vaksandi eysturhandil

Noreg helt seg uttan fyri EF. So hvørt sum búskaparliga støðan er versnað í hesum stórkapi-talistiska felagsskapi, er nor-sku útflutningsmøguleikarnir til EF skerdir. Millum annað hetta hevur ført við sær, at norsk samhandilin við vestureurope-isku löndini er minkaður, meðan handilin við Eystureuropa er vaksin. Í samroðu við blaðið «Aftenposten» hevur norsk ráð-harrin fyri handil og skipaferðslu Einar Magnussen um hetta sagt millum annað: «Økt samband við Eystureuropa kann gera norskan búskap tryggari.» Bæði Helsinki-sáttmálin og Berlin-fundurin peika sama vega: Tað er orsök til at vænta, at sam-handilin millum Eystur- og Ves-tureuropa fer at vaksa heilt nógur júst hesti komandi árinu.

Igor Pavlov

Størri íløgur til ítróttarendamál

Bæði landið og staturin eiga at byggja av svimji- og ítróttar-hækka studingaveitanir til hallum, og ítróttarsamband

Føroya má fáa størri peninga-ligan stuðul á byta út til tær mongu ítróttarnevndirnar at umsita. Tað er nú uppá tíðina, at nakað hendir innan tær ymsu nevndirnar, sum verða at taka sær fyri at skipa fyri skeiðum innan allar ítróttargreinir, so vit fáa útbúgvandi leiðarar, dómarar, venjarar, instrukturar. Hetta er av størsta týdningi fyri ítróttar-felag í landinum. Hetta má gerast veruleiki, so at føroyskur ítróttur kann fáa nógvar størri virðing millum alt fólk í Føroy-um. Og vit mugu eisini fá fleiri ítróttarfelag uttanlanda henda vegin at kappast ímóti okkum, soleiðis at føroyskur ítróttur kann fáa møguleikar at gera seg galdandi av álvara.

Tað er at fegnast um, at eisini føroysk ítróttarfelag hava fingið møguleika at luttaka í ítróttar-kappingum uttanlanda, har út-varpið eisini hevur verið við.

H.B.H.